

NY
 ENA
 VI
 VK
 Z
 F

Slniečko 7

ROČNÍK 19. (41.)

MAREC 1987

3 Kčs

Ako sa Záhorie stalo pupkom sveta ŠTEFAN MORAVČÍK

Voľakedy veľmi dávno, pradávno bola naša zem ešte utopená v mori. Nebolo kde nohu položiť, kde zasiať, Perúnovi modlu postaviť a obetovať mu capa. Perún, inak nazývaný aj Parom,

bol tvorca blesku a pán tohto sveta. Veselo si nažíval so svojou Babou-Parombabou. Vyspevoval si sediac na baranovi, na kučeravom mračne:

*Mám ja palác vystavaný na štyri kroky,
nie sú doň nijaké dvere ani obloky.
Strechou doň chodievam,
dvere slamkou zapieram
a na holom mračne spávam
ako veľký pán.*

A tá jeho Baba-Parombaba, tá bola ako oheň. Hocikedy Perúna len tak zdrapila a už s ním drobčila. Hop-cup!

*Tancoval tenký s tenkou
v komore za putienkou,
mačka im gajdovala,
slamené gajdy mala.*

Aj ten najsladší med sa preje. Zatužila Baba za poriadnou kuchyňou a záhradou. Nemala si kde ruže zasadiť, keď zeme nebolo.

Skúšala to s Perúnom podobrotky. Vykrúcala sa pred ním ako mladica, bola ako med. No Perún len hundral ako staré pivo:

„Čert mi tú radu dal, že som si Babu vzal!“

Perúnbaba bola guľatá ani súdok a stále mala hlavu vo varení. Ako sa tak pri peci zvrátila, neraz oblaky pod sebou potrhala a čľup do vody. Tak prikladala, že sa až mračná potili a topili, kotol s fazuľou do mora padal. Preto stále Perúnovi uši obhrýzala, aby už nejakú zem stvoril, veď to už sľubuje veky vekúce.

„Stále sa len na slnku vyvaľuješ, krížom slamky nepreložíš,“ kárala svojho muža. „Keby si vedel, aká je zem dobrá, mäkká, len tak dýcha. Začni už!“

Šípy jej zo srdca vyrastali, ale Perún nedbal.

„Zasad' si kvietky: čakanku, mlčanku a stulipyštek,“ odsekol jej a nemal sa k činu.

„Pomaly, nenáhli! Každý začiatok býva ťažký. Trpezlivosť ruže prináša.“

„Najtiah začať, potom to už ide,“ povzbudzovala Perúna Baba. „Kto nikdy nezačne, nikdy nedokončí.“

„Beda tomu dvorovi,“ namosúril sa Perún, „kde rozkazuje krava volovi.“

Čas utekal, ale Perún zem nespravil. Len si to prehadzoval z pleca na plece a stále sa vyhovárал:

„Práca chvatná málo platná!“

Babu prešla trpezlivosť, a tak sneh na peci varila, ale inak nič. Veru začalo Perúnovi v bruchu škvŕkať, ani nevidel od hladu. Zlostil sa a blesky metal, klial a hromoval. Nakoniec vyhladnutý ako vlk sľúbil, že zem už bude, len nech dačo dobré uvarí.

Baba sa dala do varenia kaše a halušiek, pritom mu rozprávala svoj životný sen. Kde bude kuchyňa a kde studienka, kde budú rásť ruže a kde pyšné ľalie.

„Čo sa babe chcelo, to sa jej prisnilo,“ zasmial sa Perún.

Keď sa dobre najedol, hneď na sľuby zabudol. Ale Perúnbaba ho vzala do parády:

„Dobre, Paromček, ako myslíš!“ vyškierala sa mu. „Keď nechceš, nebudeš jesť. V špajzi je prázdno ako týždeň pred stvorením sveta. Môžeš sa ty pozerať, či je vysoko slnce. Obed nebude.“

Videl Perún, že je zle, a tak iba zašomral:

„Vlka neprevlíčiš, babu nepreškriepiš. Vždy musí mať posledné slovo. Čo to chceš, starká?“

„Zem pod nohami,“ vraví Perúnbaba.

„Nech je teda tak,“ uráčil sa Parom.

„Potop sa na dno morskej a vynes hore za hrst' piesku. Spravím z neho pevnú zem. Dobrú, mäkkú ako mech. A suchú ako pec.“

„Juchú! Už aj idem!“ rozbehla sa baba.

„Počkaj! Keď ten piesok budeš brať, musíš takto povedať: Beriem ťa v mene Perúnovom.“

Perúnbaba sa potopila a hrabla, nabrala do oboch hrstí zlatého piesku. Povedala však:

„Beriem ťa v mojom mene, ty si moje zlato cenné!“

Pravda, keď vyplávala hore, nemala v rukách nič. Ani zrnko.

„Huh, baba, do vody!“ nahneval sa Perún, lebo vedel, čo je vo veci. Poslal ju ešte raz. Vzpierala sa, tak ju tam strčil. Voda zabublala, baba zabrblala:

„Beriem ťa v mene Paroma, bodaj ho parom uchytil!“

Ani druhý raz nezvítazila.

„Múdry mudroval, sprostý vykonal!“ pustila sa do Perúna Baba.

„Do neba vysoko, do mora hlboko a na svete dobrej baby niet,“ zahromžil Perún a s tým sa ponoril. Bol pod vodou veľmi dlho. Už si Baba myslela, že sa utopil.

„Beriem ťa v mene svojom,“ povedal Perún a nabral si do božskej laby poriadne hrstisko piesku. Keď potom vyšiel navrch, nemal viac, ako by mu za necht vošlo.

Parom vzal piesok, rozsypal ho po hladine vody, a hneď sa urobila pevná zem. Bola len taká malá ako posteľ. Parom si ľahol, že si oddýchne. Lenže čertovská Baba! Kde sa vzala, tu sa vzala, už tam stála s kotlíkom a žeravým uhlíkom.

„Parom, hybaj do paroma! Tu bude kuchyňa!“ Odohnala muža a začala variť. Voda syčala a masť škvrcala, Perún len slinky preglgal.

Lahko si domyslieť, že na tomto mieste vznikla neskôr obec Kuchyňa.

„Potrebovalo by to štipku soli,“ zamľaskala Baba a nahla sa nad akúsi homoľu. Na tom mieste vznikla Sološnica.

Keď sa najedli, napili sa sladkej vody zo Studienky. Baba sa načiahla po jabĺčko — tam je obec Jablonové. Perún sa natiahol po druhé — tam je Jablonica. Tak vzniklo celé Záhorie.

Keď nastala noc, ľahli si spať. Perún zaspal, akoby ho do vody hodili — a tu ho baba strká dolu z vrška. Šmyk sem, šmyk tam! Lenže kam ho strčila, vždy na tú stranu sa zem rozšírila. Tak vznikli susedné kraje a krajiny.

Tak sa Záhorie stalo pupkom sveta. Tu je piesok najzlatejší, priam svieti. Z mora sa

stala Morava a o Babe sa rozpráva, že odvtedy je stále nad Perúňkom. Neveríte? Choďte sa pozrieť do Malých Karpát na Babu. Nájdete pod ňou Pernek, malý Perúnek...

A kto tomu neverí, nech ho parom uderí.

ŠTEFAN ŽÁRY

Jozef

Na Jozefa
zem sa zviecha —
dobrý gazda,
nič náhode neponechá.

Ťahá pluh a
za ním brány —
nie sám, pluha,
lež traktorík vyberaný.

Ej, Jozefu, Jozefu,
bez škutiny na kefu,
od hávede, čo vyliezla
zo zimného pelechu!

Viac než šindľov na mlyne
je Jozefov v krajine:
Jožov, Jožinkov a Pepov —
stáby rástli vedno s repou.

Jožinko či Jožina
(nie meno lež množina)
od Chebu až po Sabinov
slávu dneska zožína.

Marec

Do tretice — márna vec —
prišiel rad aj na marec,
ktorý robí kúzla známe:
riedi snehy, ľady láme.

Vraví mravec: Vitaj, marec,
pridaj tepla, vzíde jarec,
zamrvím sa pod kepňom,
hneď perinu odkopnem!

Aj zem okopnieva zvolna,
vyvrcholí práca poľná;
hučí dvor a ľudský tvor
priaha pluhy za traktor.

Tíško osmelí sa jar.
Sprvu ako popolvár.
Potom v celej nádhere
plným veslom zaberie.

Vesmírny návštevník

LINA KOSTENKOVÁ

Skorá suchá jeseň zláti lístie,
dozrievajú sladké renety.
Pekný chlapec príde ku mne iste
na návštevu z inej planéty.

Bežné medziplanetárne vandry.
Zloží skafander a ako brat
povie: „Zo súhvezdia Salamandry
pozdravuje ťa tvoj kamarát.“

Spýtam sa ho: „Poznáš mlynček na mak?
Máte tam svojho poeta?“
„Tam sú len hmly, tak nech ten tvoj štramák
Andromédou stále nelieta.“

Oddýchne si, zaujme ho tráva,
vesmírčan je čudný návštevník.
Jeho hviezdny zrak mi porozpráva
o diaľkach, kde ešte nebol nik.

Jarná košeľa

JOZEF PAVLOVIČ

V jeden predjarný deň sa Drahomír Drienka zatúlal do lesíka. Mal múdre okuliare a dlhý biely sveter, takže les si myslel, že dostal vzácnu doktorskú návštevu. Ihneď si zobliekol zvyšky bielej zimnej košeľe.

Bol to malý lesík, ale jeho dôvera bola taká veľká, že ju Drahomír Drienka nemohol sklamať. Nuž sa začal s vážnou tvárou hrať na doktora:

„Tieto konzervové plechovice tu nemajú čo vyplazovať hrdzavé jazyky. Ani táto fľaša sa tu nemá čo povalovať. Nemajú tu čo hľadať ani predpotopné bačkory...“

Aj všetky ďalšie veci, ktoré znešvárovali lesu telo, pozbieral do veľkého igelitového vreca.

„Si zdravý ako buk, môžeš sa obliecť!“ povedal napokon Drahomír Drienka lesíku.

A les si začal pomaly obliekať čistou jarnú zelenú košeľu.

Motýle v pyžame

JOZEF PAVLOVIČ

Sadli si nad ránom dva nočné motýle na balkón plný bielizne.

„Nemôžem zaspáť, celý sa trasiem od chladu,“ vraví prvý.

„Ja tiež,“ povie aj druhý. „Čo keby sme si obliekli pyžamové nohavice?“

Vliezli teda do nohavíc, visiacich na bielizňovej šnúre. Zaspali ani pod perinou.

Mohla sa potom mama pri žehlení čudovať! Z jednej pyžamovej nohavice vyletel jeden motýľ, z druhej druhý.

„To bol nápad obliecť si nevyžehlené nohavice, krásne som ti naletel!“ hundre prvý motýľ druhému.

A ten vraví celkom pokojne:

„Tak rýchlo sme sa stadiaľ hnať nemuseli. Veď tá žehlička nebola až taká horúca. Ako teraz vyzerám pred svetom? Jedno krídlo mám nahladko vyžehlené a druhé pokrkvané až po krk.“

Prídu ľudia, všetci budú šťastní,
ponúknem im čierny chlieb a soľ.
Tomu svojmu pošlem po ňom astry,
len aby ich čerstvé priniesol.

Ja si prezriem páky na rakete,
on si pozrie hniezdo bocianov,
nech tam u nich doma na planéte
poznajú pár našich pekných slov.

Potom hviezdny koráb zarahoce,
odletí to čudo krídlaté.
Skríkнем: „Možno prídem na Vianoce,
v ktorej galaxii bývate?“

Prel. JÁN TURAN

Koniec zimy

ONDREJ ČILIAK

Zima vzlyká, slzy roní,
lebo slnko zubaté
rozpúšťa jej snežné tróny.
V rozopnutom kabáte
kotúľa sa po blate,
nad krajinou pyšne tróni.

Klzisko je veľká mláka,
čierne ako čierna káva.
Stará lipa oplakáva
posledného snehuliaka,
sluhu zimnej kráľovnej.

Zima vzlyká, nehuláka.
Jar sa smeje z nej.

Kocúrik, ktorý ovládal tri reči

WILLI MEINCK

Kocúrik nevedel rozprávať ani písať. A ani lietať nevedel. Preto závidel ľuďom a vtákom. Žil u slečny Anity Štrúdlovej, ktorú v ich uličke prezývali „jablčnou štrúdlou“. Mala totiž také pekné červené líca, akoby ich bol niekto namaľoval. Skoro ráno, cestou do úradu, popískovali za ňou stavbári a pokrikovali „íha“ a „ohó“.

Kocúrika to hnevalo. No slečna Štrúdlová si z toho nerobila nič. Naopak. Jej suknička sa pohupovala ešte veselšie. Keď však pokrikovali za ňou deti, vtedy sa trochu hnevala. No hnev ju vždy rýchlo prešiel.

Raz ráno, keď kocúrik odprevádzal slečnu Anitu do úradu, stretli rušňovodiča Gustáva Frankeho. Rušňovodič pozdravil „dobré ráno“ a chvíľku sa rozprávali s Anitou Štrúdlovou. Kocúrikovi sa to nepáčilo. Mravčal a mňaukal, chcel, aby sa slečna Štrúdlová pobrala ďalej, ale kdeže tá. Ešte sa na rušňovodiča aj usmievala.

Vtedy si kocúrik spomenul na starého učiteľa Kopčeka a zaumienil si, že sa bude učiť jazyky. Pán Kopček našťastie rozumel reči mačiek a bol ochotný učiť ho po nemecky, po anglicky a po rusky.

Kocúrik bol pánu Kopčekovi za to veľmi vďačný, a aby mu prejavil svoju vďačnosť, položil mu jedného pekného dňa na posteľ čerstvo chytenú myš. Ale pán Kopček nemal rád myši. Hneval sa a dokonca kocúrikovi pohrozil, že ho prestane učiť.

Kocúrik bol bezradný. Veď napokon musí dajako zaplatiť pánu Kopčekovi za jeho ná-

mahu. Poškrabal sa za ušami a tuho premýšľal. Spomenul si, že pán Kopček rád jedáva šťavnatý bravčový alebo hovädzí rezeň. Ale na takéto veľké zvieratá si kocúrik netrúfol.

Zrazu mu prišla na um skvelá myšlienka. Keď sa starému pánovi nezavďačil s myškou, tak mu prinesie mimoriadnu pochúťku. Vedel v záhrade o jednom vtáčom hniezde s tromi malými pažravými strakami, a tak zaujal číhaciu polohu. Musel dlho čakať, kým večne obletujúca mama straka konečne opustila svoje mláďatá.

Sotva sa trochu vzdialila, kocúrik sa pripravil na skok. V ten deň mal však veľkú smolu; mama straka sa pustila do neho. Keby kocúrik nebol zmizol ako namydlený blesk, istotne by mu bola vydobala oči.

„Už nikdy viac straky,“ zastrájal sa kocúrik, vylizujúc si rany. A tak mu nezostalo nič iné, len chytiť hlúpu sýkorku. Hrdo ju priniesol starému pánovi a položil ju na pohovku. A keďže už celkom slušne rozprával, povedal:

„Nech sa páči, pán Kopček. Vezmite si vtáčatko ako malú pozornosť.“

„Zmizni, ty barbar jeden!“ okríkol ho pán Kopček. „Nech ťa tu už viac nevidím.“

Kocúrika sa to veľmi dotklo. Najväčšmi ho zlostilo, že si pán Kopček posadil hlúpu sýkorku na dlaň a prihovárал sa jej: „Ako ti len bije to malé srdiečko. Ten škaredý kocúr ti nahnal poriadny strach, čo? No počkaj, donesiem ti zopár zrníčok.“

Kocúrik si ťukol labkou na čelo a odpratal sa. To bol koniec jeho hodinám cudzích rečí.

Anita Štrúdlová však netušila, že sa kocúrik naučil hovoriť. Krmila ho ako predtým, ale už sa s ním toľko nebavila. O to častejšie prichádzal rušňovodič Franke pod jej okno a zhováral sa s ňou. Jedného dňa začul kocúrik, ako pozval Anitu na jazdu vo svojej parnej lokomotive.

Jeho kocúrie srdiečko sa prudko rozbúchalo. Pomyslel si: Len počkaj, veď ti ja ukážem.

Kocúrik sa napremýšľal, ako by Anitu odradil od hlúpej cesty v parnej lokomotive. Prezradiť jej, že vie po nemecky, po anglicky a dokonca aj trochu po rusky? Napokon sa rozhodol, že zatiaľ to neurobí, a len sa

prizeral, ako sa Anita fintí na výlet. Smutne sa obtieral okolo jej nôh, aby upútal jej pozornosť.

Anita si ho však nevšimla. Ani teraz, ani keď schádzala dole ulicou. Líca jej bláli nedočkavosťou, a keď zopár detí zakričalo „jablčná štrúďla“, len sa zasmiala.

Slnko svietilo, v predzáhradkách kvitli ruže a zlaté astry a lokomotíva vyrazila biely obláčik pary k modrej letnej oblohe. V tej chvíli vyskočil kocúrik z húštiny pred stani-

cou a s naježenou srstou sa postavil pred Anitu.

„Stát!“ povedal rozhodne. „Ani o krok ďalej!“

„Čože!“ skríkla prekvapená Anita. „Odkedy ty rozprávaš?“

„Nechod ku Gustávovi Frankemu,“ vraví kocúrik. „Je to veľmi nebezpečné!“

„Asi ti dobre nerozumiem,“ poznamenala Anita.

„Mohla by sa vykoľajit lokomotíva,“ odvetil kocúrik. „A okrem toho ma nazval škaredou opicou.“

„Istotne to tak nemyslel,“ upokojovala ho Anita. „Teraz pekne pobežíš domov a ľahneš si spať.“

Ale kocúrik zostal sedieť pred Anitou.

„Rušňovodič je zlý človek,“ povedal. „Raz ma dokonca kopol.“

Pri týchto slovách sa jeho kocúria tvár začervenala, lebo to bola prvá lož, odkedy sa naučil rozprávať.

„A mne zas podaroval kvety,“ namietla slečna Štrúdlková. „Tak sa mi už konečne odstúp.“

Náhľivo prebehla malým parčíkom ku stanici a Gustáv Franke ju vytiahol hore na plošinku rušňa. Potom priložil uhlie a chopil sa páky. Jazda sa začala.

Líca slečny Štrúdlovej sa sfarbili do tmavočervena od radosti z pekného letného dňa a Gustáv Franke sa na ňu zubil bielymi zubami zo zasadzenej tváre. A dokonca ju pobožkal. V tom šťastnom okamihu ich

oboch vyplašil zlostný hlas. Niektu zlomyseľne zakričal: „Jablčná štrúďľa! Jablčná štrúďľa!“

Anita a Gustáv sa zarazene obzreli.

„Tomu chlapíkovi dolámem kosti,“ zvolal Gustáv Franke. A Anita sa k nemu bojzливо pritúlila.

To už bolo pre kocúrika, ktorý sa ukryl za uhlím, priveľa. Vystrčil hlavu a ešte raz skríkol: „Jablčná štrúďľa! Jablčná štrúďľa!“

Vtedy ho schmatla Gustávova ruka a zdvihla hore. Kocúrik sa vyľakal. Hneď ma vyhodí z lokomotívy, pomyslel si, a ja umriem.

Ale Gustáv Franke sa dal do hlasitého smiechu. „Rozprávajúci kocúr!“ skríkol. „Počula si to už, Anita?“

Potom zvrátil obočie a hrozivo sa pozrel na kocúrika.

„Keď ešte raz zakričíš Jablčná štrúďľa, uvidíš, čo ti vyvediem.“

Kocúrik si búšil labkou na hrud a pípavým hláskom sľúbil, že to už nikdy nepovie.

Keď ho potom Anita so smiechom pohľadila po srsti, zrazu sa začal cítiť celkom dobre.

„Nie je milučký?“ spýtala sa Anita Gustáva.

Gustáv prihodil uhlie do plameňov a zatiahol parný ventil.

„No?“ povedala slečna Anita znova. „Nie je kocúrik milučký?“

„Veľmi,“ odvetil Gustáv Franke a zatiahol po druhý raz parný ventil.

Lokomotíva prenikavo zapískala a kocúrik bol po dlhom čase znovu šťastný. A v duchu si myslel, že sa neučil nadarmo po nemecky, po anglicky a po rusky.

Prel. AGNEŠA JURÍKOVÁ

Ako straka častovala hostí

EVA SZELBURGOVÁ-ZAREMBINOVÁ

Ej, tá straka, to je gazdiná. Pozvala si piatich hostí a sama posúch peče.

„Oj, zvrta sa, zvrta!“

Zarobila cesto — nevykyslo. Vložila do pece — zhorelo. A ešte na potvoru, keď pec vymetala, celá sa zamazala.

Zlostí sa.

A hostia čakajú hladní.

Začala straka variť hrach. Nasypala ho do hrnčeka, zaliala vodou, postavila na ohnisko.

Vari sa hrach, vari. Už je ho plný hrnček, už sa leje na ohnisko, z ohniska na zem.

Oj, rata!

Preliala straka hrach do väčšieho hrnca.

Vari sa hrach vo veľkom hrnci, vari. Už je ho plný hrnček, už sa leje z hrnca na ohnisko, z ohniska na zem.

Oj, rata!

Preliala straka hrach do kotla.

Vari sa hrach v kotle, vari. Už je ho plný kotol, už sa leje z kotla na ohnisko, z ohniska na hlinenú dlážku, z dlážky na prah, cez prah do poľa...

Hľadaj teraz hrach po poli!

A hostia čakajú hladní.

Chytila straka rozum do hrsti — navarila kaše.

Varila kašu, varila. Chutnú kašu jačmennú, bielu, sýtu, mastenú.

Hostom tečú slinky.

Začala straka kašu deliť:

Tomu dala na mištičku, tomu do škrupinky, tomu... oj! Odrazu sa len potkla, misu s kašou rozbila, jedného hosta obarila, druhého prevalila. Iba čo si sama škvarôčku uchytila a fríf... uletela.

A teraz sa hanbí, že má prázdne gamby!

Prel. HANA BENEDIKOVÁ

Kto sa nebál potvory

Gabika nevie, ako má zaspáť. Už to skúsila horeznačky i doluznačky, ale zaspáť sa jej tak ani onak nepodarilo. Ani Šašinka nespí. Možno sa ešte trochu na Gabiku hnevá, že ju dnes každému požičiavala. Radšej ju do škôlky vôbec nemala zobrať. Aj súdružka učiteľka jej to vyčítala.

„Vari v škôlke nemáme rovnakú plyšovú opičku? Čo ak si ich popletieš? Druhý raz si svoju opičku nechaj doma!“

Druhý raz by Gabika do škôlky Šašinku aj tak nevezala. Iba dnes ju zobrala, aby Šašinka vedela, s kým sa tam Gabika kamaráti. Niektoré deti hneď spoznali, že Šašinka nie je rovnaká ako škôlkárska opica. Linda povedala, že má oveľa veselšie oči, a Ľubke sa zdalo, že sa ponáša na živú opičku, s ktorou sa hrávala v Afrike.

„Skôr sa podobá na Gabu!“ zamiešala sa Zuzka Baginová. „Možno je aj štrbavá ako ona!“

„Kúp si okuliare, aby si lepšie videla!“ poradil jej Ondřík. „Čo nevidíš, že Gabike narástol nový zub?“

Gabika bola pyšná, že už nie je štrbavá, a ešte pyšnejšia, že si to prvý všimol Ondřík Záruba.

„V záhrade ti niečo ukážem!“ pošepkal jej, keď nebol nikto nablízku, a pritom sa stále na ňu usmieval.

Gabika bola z toho taká popletená, že si ani nezapamätala, komu najskôr požičala

Šašinku. Ľubke alebo Linde? Naposledy videla v záhrade so Šašinkou hrať sa Zuzku. Gabika sa s ňou nemohla hrať, lebo ju Ondřík zavolať pod strom, čo má konáre až po zem, a tam jej ukázal svoje srdce. Medovníkové. To isté medovníkové srdiečko, ktoré od neho už od rána drankala Zuzka, a on jej ho nechcel dať. Ondřík srdce rozlomil napoly a jednu polovičku dal Gabike. Lenže potom si ktovie prečo odhryzol z Gabikinej polovice a jej dal odhryznúť zo svojej. Medovník bol sladký ako med, ale dosť tvrdý. Keď obaja prehltli, Ondřík povedal:

„Odteraz nesmieš mať nikoho radšej ako mňa, pretože si si odhryzla z mojej polovičky. Ja zasa budem mať najradšej teba.“

Viacrát si už Gabika z Ondříkovho srdca neodhryzla. Čo keby jej vypadol zub, ktorý sa jej kýva vedľa toho nového? Na Šašinku si

spomenula, až keď išli poobede spať. Chcela vyskúšať, či by jej v škôlke neporozprávala rozprávku. Zuzka však povedala, že Šašinku nechala v záhrade.

„Ja som ju chcela zobrať, ale ona so mnou nechcela ísť. Keď neveríš, môžeš sa jej spýtať!“

„Istotne si ju tam zabudla, a teraz sa iba vyhováraš,“ vyčítala jej Gabika. „Môžeš sa hanbiť!“

„Ty sa môžeš hanbiť!“ napaprčila sa Zuzka. „Šašinka je tvoja, tak si sa o ňu mala starať, a nie si pod stromom šuškať s Ondrom. Nech ti ju zo záhrady prinesie on!“

„Ty mi nemáš čo rozkazovať!“ okríkol ju Ondřík. „Aby si vedela, aj jej ju prinesiem, ale až ma Gabika sama poprosí.“

Gabika ani nestihla otvoriť ústa, keď začuli z kuchyne tichučko plakať tetu kuchárku. Ona vlastne spievala, ale tak smutno, ako keby plakala. Gabika ešte nikdy takú čudnú pesničku nepočula.

Keď som išla do dvora, ach, jaj, do dvora, stretla ma tam potvora, ach, jaj, potvora.

Mala zuby železné, ach, jaj, železné, povedala, že ma zje, ach, jaj, že ma zje.

„Ja sa bojím!“ zojkla Sonička Lániková. „Zavolajte súdružku učiteľku, nech potvoru z dvora odoženie!“

„Veď to bola iba pesnička!“ utešoval ju Števo Buchta. „No, povedz, Zuzka, vidíš cez okno dajakú potvoru?“

„Na dvore nikto nie je, ale pri záhradnej bránke sa čosi ligoce!“ drkotala zubami Zuzka. „Možno sa to potvore lesknú železné zuby. Viac z nej nevidím, zacláňa ju krík.“

„Určite je to potvora, odtiaľto jej vidím všetky nohy!“ nakúkal do druhého obloka Mário Kováč. „Má ich päť a na všetkých strašné pazúry!“

Potvora sa nikomu neukázala celá. Všetci z nej videli iba niečo. To niečo však bolo také strašné, že sa každý od strachu bežal skryť pod deku.

Gabika poprosila Ondříka až dvakrát, aby išiel do záhrady zachrániť Šašinku pred potvorou, ale on nechcel.

„Keď máš svoju opicu tak veľmi rada, choď si po ňu sama! Nie som ťuknutý, aby som sa pre obyčajnú opicu nechal zožrať od železnej potvory!“

Gabika sa potvory bála ešte väčšmi ako Sonička, ale aj tak si Šašinku zo záhrady priniesla. Vzala ju z lavičky, kde ju zabudla Zuzka, a uháňala naspäť ako strela. Potvora by ju nebola dobehla, ani keby mala sto nôh.

Súdržka učiteľka Gabiku pristihla, ako lezie cez oblok, a poriadne ju vyhrešila. Darmo jej Gabika vysvetľovala, že Šašinku chcela zožrať železná potvora, čo stojí pri záhradnej bránke — súdržka učiteľka len neveriacky krútila hlavou.

„Čo si si to vymyslela za rozprávku? Ja pri bránke nijakú potvoru nevidím. Je tam len nový smetník a pri ňom železné hrable. Bola

si si zobráť v záhrade opičku, pretože tá hrýzlo zlé svedomie, že si ju tam zabudla, však? Teraz už zatvor oči a spi!“

Gabika aj chcela spať, no nemohla, pretože ju pod vankúšom tlačilo nahryznuté Ondříkovo srdce. Až potom zaspala, keď ho pochúrnila. Od takého strachopuda, ako je Ondro, si predsa nebude schovávať niečo na pamiatku!

Popoludní už Gabika Šašinku nikomu nepožičala. Hrala sa iba s ňou a ani trochu ju netrápilo, keď Zuzka nahlas povedala Ondříkovi:

„Aj ty si kúp okuliare, aby si lepšie videl, či Gaba náhodou nie je znova štrbavá!“

Nech si len Zuzka rozpráva, čo chce, hlavné je, že Šašinka Gabike odpustila, a teraz jej porozpráva rozprávku

O štrbavom dievčatku

Bolo raz jedno štrbavé dievčatko. Cez deň chodilo do škôlky a večer, keď nemohlo spať, alebo sa mu spať nechcelo, rozprávala mu rozprávky plyšová opička. Presne také, aké

chcelo počuť. Preto malo dievčatko opičku najradšej zo všetkých svojich hračiek. Opička zasa mala dievčatko najradšej zo všetkých detí, ktoré poznala. Pretože nikdy nikomu neprezradilo, že opička je tiež štrbavá. Jedna falošná Zuzka to však skoro uhádla.

„Pozrite, ako sa na seba podobajú!“ ukazovala na dievčatko a opičku. „Možno sú aj rovnako štrbavé.“

Nikto jej neveril, lebo sa aj tak pomýlila. Dievčatko už nebolo štrbavé. Narástol mu pekný nový zub, ani nezbadalo, kedy. Prvý si to všimol Ondřík. Aj ostatným chlapcom v škôlke sa dievčatko s novým zubom veľmi páčilo. Opička sa zasa páčila všetkým dievčatám. Každé sa s ňou chcelo chvíľu pohrať. Dievčatko im ju teda požičalo. Celé predpoludnie sa s opičkou hralo niektoré iné dievčatko, iba nie dievčatko s novým zubom. To sa hralo iba s Ondříkom. A nielen hralo! V záhrade s ním išlo pod strom, čo má konáre až po zem, a odhrýzlo si z jeho polovičky medovníkového srdca. Opička to všetko videla, pretože práve sedela so Zuzkou blízko toho stromu.

„Prečo len dievčatku narástol nový zub?“ trápila sa opička. „Kým bolo štrbavé, malo ma rado. Teraz musí mať rado iba Ondříka, lebo si odhrýzlo z jeho srdca. A na mňa zabudlo. Všetci na mňa zabudli, ešte aj tá falošnica Zuzka. Zostala som v záhrade celkom sama. Ale nech! Budem tu sedieť dovtedy, kým si po mňa dievčatko nepríde. Možno si na mňa spomenie, keď jej nebude mať kto porozprávať rozprávku.“

Aj si spomenulo. Lenže vtedy už bola v záhrade aj potvora so železnými zubami. Prvá ju tam zbadala teta kuchárka. Niektoré deti potvoru tiež videli a strašne sa jej báli. Predtým na tom mieste stál nový smetník, opička ho však premenila na potvoru, lebo

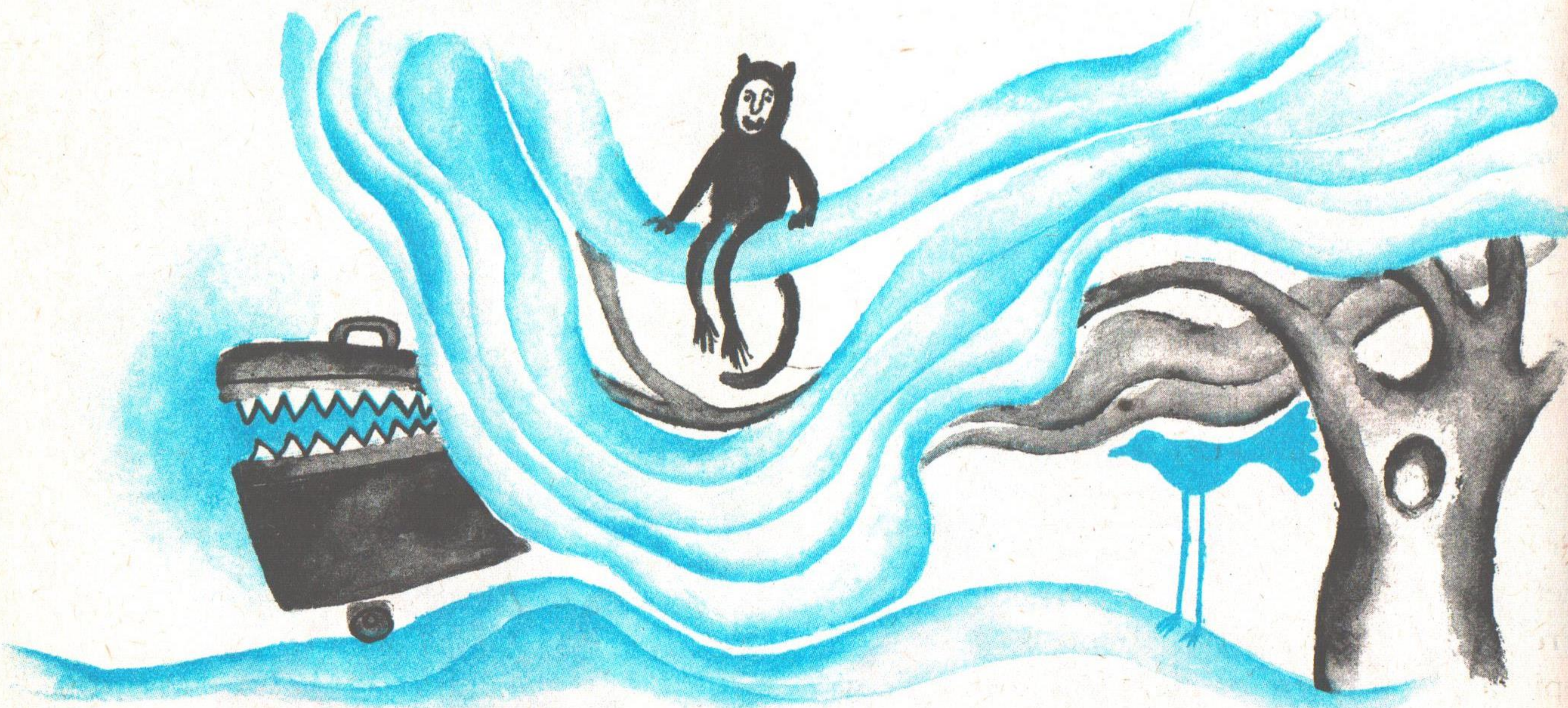

nechcela, aby ju zo záhrady odniesol niekto iný ako jej dievčatko. Opička veru nebola len taká obyčajná ako ostatné plyšové opičky — ona vedela aj čarovať. Ibaže o tom nikto nevedel. Ani dievčatko neuhádlo, že je to iba smetník, začarovaný na potvoru, a veľmi sa o opičku strachovalo. Podľa toho asi Ondřík spoznal, že má dievčatko svoju opičku radšej ako jeho. Trochu sa urazil a trochu sa bál, preto už nechcel opičku zachrániť pred potvorou. Aj dievčatko sa bálo, no i tak opičku zachránilo. Podľa toho zas opička spoznala, že ju má dievčatko stále rado. Hneď mu všetko odpustila. Ale až potom, keď pochúrnilo srdiečkový medovník.

„Vypadol ti druhý zub!“ zhíkla opička tak tíško, že to počulo len dievčatko.“

„No a čo keď?“ zasmialo sa dievčatko tak tichučko, že to počula iba jej opička. „Aspoň sme znova obidve štrbavé!“

(Pokračovanie)

Tajomstvo železného náramku

PAVEL DVOŘÁK

Stalo sa v predchádzajúcich kapitolách:

Marek objavil keltský nánožný kruh a ľudskú lebku. S objavom sa zveril iba kamarátke Simone, napriek tomu o ňom vie ešte ktosi neznámy. Marek pátra po tajomstve mŕtveho človeka, ale cíti sa ohrozený. Znenazdajky ho pozval na návštevu chromý sused, ktorého deti podozrievajú najväčšmi.

DAREBÁK

Marek vošiel. Cez otvorené dvere dovidel do veľkej rohovej izby z dvoch strán presvietenej oblokmí. Zvyšné steny boli zastavané policami s knihami. Knihy ležali aj na zemi, jedna na druhej, na stoličkách, privalovali neveľký stolík a kopili sa pod oknami. Prázdny bol iba písací stôl. Za stolom sedel sused a obzeral si čosi lupou.

„Vieš, kto je táto pani?“ obrátil sa k Markovi a ukázal mu mincu, ktorú si dovedy obzeral.

Marek vzal lupu a pozrel si mincu s portrétom dôstojne sa tváriacej dámy s bohatým účesom.

„Neviem.“

„Mária Terézia. Učili ste sa o nej.“

„Bola to cisárovná, prvá žena na rakúskom tróne, za uhorskú kráľovnú ju korunovali v Bratislave...“ odrecitoval Marek.

„Bola to nesmierne zaujímavá panovníčka a teraz už vieš, ako vyzerala. Mince sú nielen staré peniaze, ale dôležitý historický dokument. Povedal by som, sú to obrázky, ktoré ilustrujú minulosť. Tento album je plný tereziánskych mincí. Sú to vzácne pamiatky.“

Marka zbierka tereziánskych mincí nezaujímala. Prišiel za iným, lenže nevedel, z ktorého konca začať. Prešiel lupou po minciach, jednu si aj vybral, ohmatkal, akože je ktovieako zaujatý.

„O Márii Terézii sme sa veľa neučili, preberáme staršie dejiny. Máte aj také mince?“

Marek sa svojich slov až zľakol. Zazdalo sa mu, že teraz sa určite prezradil. Ale zberateľ sa tváril ako keby nič.

„Mám. Tu sú dve uhorské stredoveké mince. Sú veľmi vzácne. Neslúžili totiž ako platid-

lo, aspoň prevažne nie. Peniazmi sa u nás začalo platiť až pomerne neskoro. Tovar sa väčšmi vymieňal, niečo za niečo. Prvé uhorské mince — a tie sa razili pred takmer tisíc rokmi — boli skôr

Numizmatik otvoril album a ukázal na menší strieborný, už dosť obdratý peniaz.

„Čím starší, tým drahší?“ spýtal sa Marek.

„Nie celkom. Niektorých aj veľmi starých mincí je dosť. Iné, oveľa mladšie, sú vzácnejšie. Pre nás najvzácnejšie sú také, čo sa na našom území aj razili.“

„Teda keltské mince,“ vyhrklo z Marka.

Lenže darmo sa zasekol. Hra sa skončila.

„Chcel by si teda keltskú mincu,“ povedal rozvláčne sused.

A potom akosi zlovestne dodal:

„Ukážem ti ju.“

Vzápätí vytiahol zásuvku a vybral kus vaty. Rozbalil ju a položil na stôl železnú guľu z nánožného kruhu, ktorý objavil Marek.

„Tak čo mi o tom povieš?“

Ale to už Marek pozeral, kade by zmizol, lenže sused ho mal pekne zastrčeného v kúte.

„Nerozumiem... Neviem... Ja nič...“ jachtal.

„Pomôžem ti,“ chytil ho sused za plece.

„Nie si také neviniatko, ako vyzeráš!“

Marek sa mu vytrhol. Stolička,

na ktorej sedel, sa prevrátila. Lupa spadla na zem. Sused stratil rovnováhu a zhodil zo stola album s mincami i železnú guľu. Peniaze sa rozsypali po koberci a guľa sa pomaly a dôstojne kotúľala k dverám.

Marek sa zohol, guľu uchytil — veď bola jeho — a vybehol.

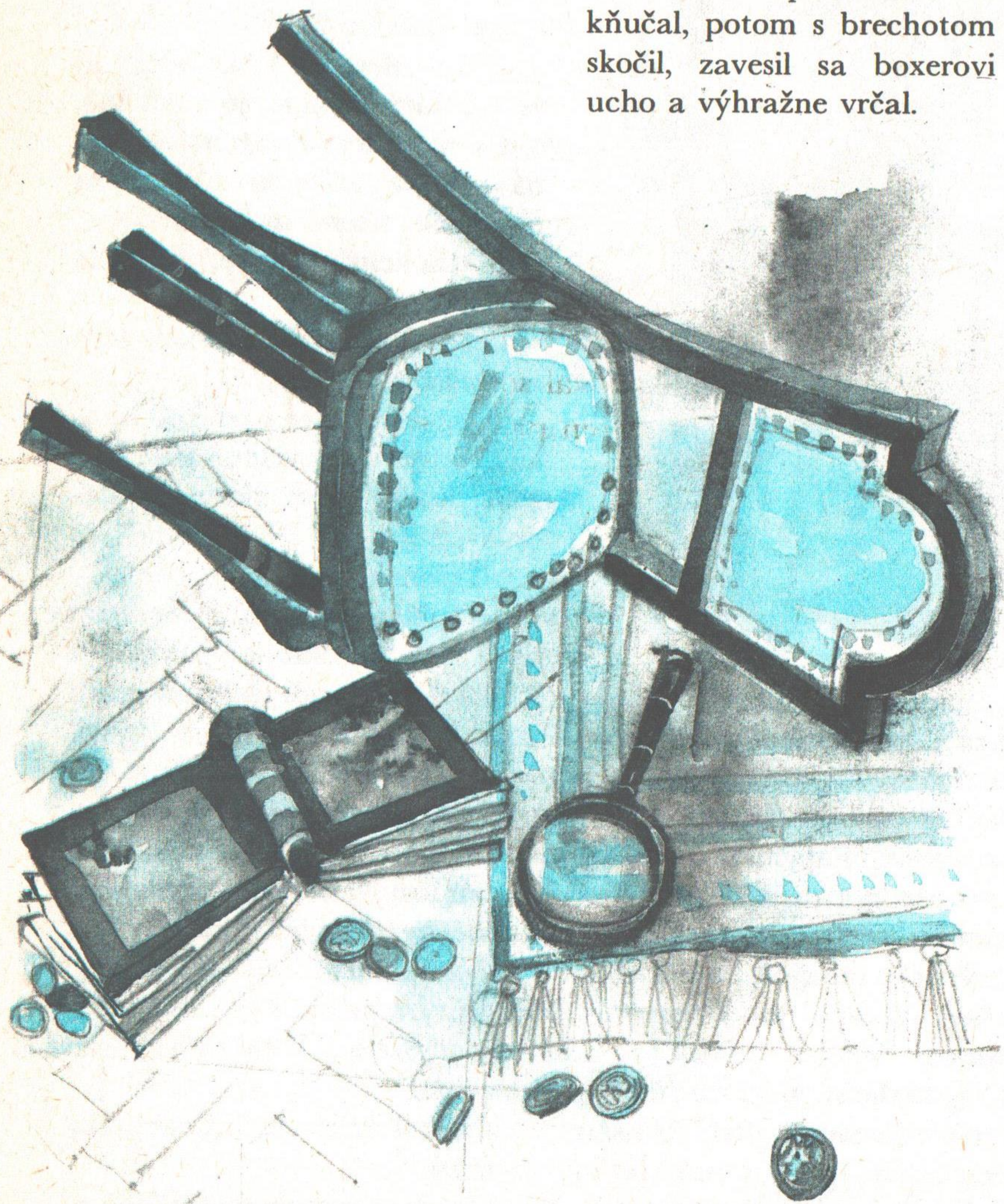
„Darebák! Darebák!“ kričal numizmatik a hodil za ním barlu. Keby ho bol trafil, hádam by mu polámal aj rebrá.

Lenže to sa stať nemohlo, pretože kým tak mohol urobiť, Marek už bol na schodoch.

SLIEDIČ

Bol podmračený deň neskorej jari. Vonku hučal vietor, a keby komín domca, v ktorom Marek a Simona sedeli, nebol dávno spadol, vari by v ňom aj zavýjalo.

Dunčo ležal Simone pri nohách a Hary ho duril krátkym boxerským ňufákom, aby sa šiel hrať. Dunčo spočiatku odmietal, kňučal, potom s brechotom vyskočil, zavesil sa boxerovi na ucho a výhražne vrčal.

Marek si prezeral nánožný kruh rozlomený na dve časti. Nemohlo byť pochybností, že guľa, ktorú vzal susedovi, patrí ku zvyšku.

„Teraz sme v peknej kaši. Prezradil som sa. Hádam by bolo najlepšie, keby si si ho vzala domov. U teba ho nik hľadať nebude.“

V tej chvíli sa Dunčo s brechotom vrhol k vyvaleným dverám. Kým tak mohol urobiť aj Hary, schytil ho Marek za rtiacku a rukou mu zakryl papulu, aby nembrechal. Hlavou kývol na Simonu, nech sa pozrie, čo sa to robí.

Do Dunčovho brechotu sa miešal krik mužského hlasu.

Simona vybehla a zbadala človeka, ktorý sa oháňa okolo seba barlami. Dunčo vydesený tou zvláštnou hrou brechal ako pominutý a tváril sa nanajvýš nebezpečne.

„Dunčo!“ okríkla ho.

Vzala psíka do náručia a chcela sa ospravedlniť, lenže Dunčo zajačal, ako keby mu skutočne niekto ubližoval, a to bolo priveľa aj na Haryho pokojnú a priateľskú povahu.

Vytrhol sa Markovi a vyrazil von. Marek za ním a tak sa stalo, že sa všetci piati po prvý raz stretli.

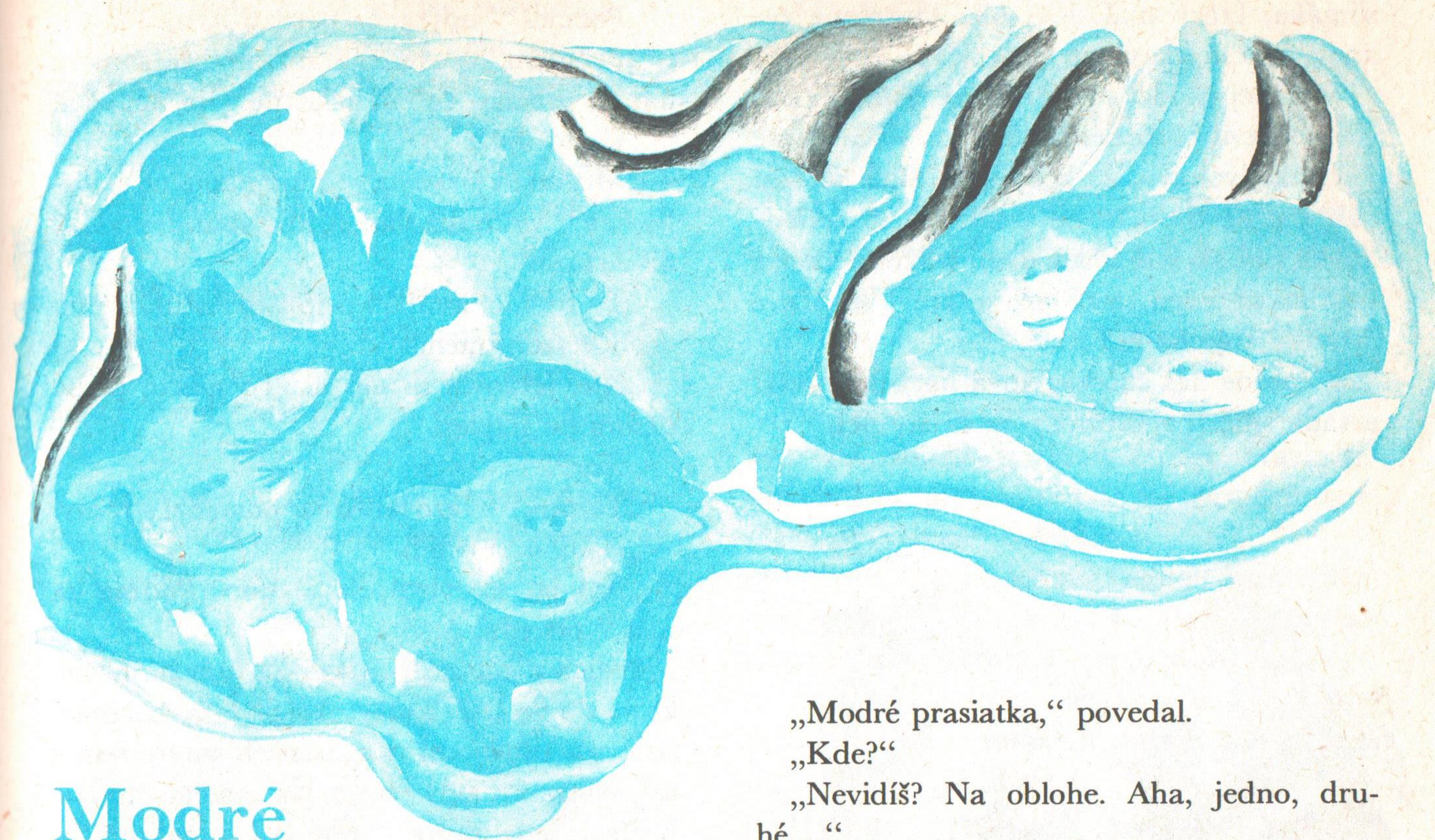
Sused sa prestal oháňať a zlovestne povedal:

„Nuž tak je to teda. To som si mohol myslieť: celá banda. No veď uvidíte!“

Na viac si pred psami netrúfol, aj keď mu Hary už len priateľsky ovoniaval nohavice.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE JÁN DRESSLER

Modré prasiatka

DANA PODRACKÁ

Artúr je môj najlepší priateľ. Stále si vymýšľa, a preto ho mám rád. Napríklad ten jeho výmysel o hubách. Artúr tvrdí, že huby sú lesné tuláčky. Keď sa chcú porozhliadať, či v lese nezablúdili, vystrčia hlavy v klobúkoch spod zeme, a ak neskončia v hubárovom košíku, putujú stále ďalej.

Mám Artúrove príbehy rád. A nielen to. Vždy, keď som s ním, dívam sa na svet akosi ináč.

Minulý týždeň sme si urobili malý výlet za mesto. Trolejbus nás dovezol až k lesu. Vydali sme sa po lesnej ceste. Artúr pozeral pomedzi vrcholce stromov, kde presvitali kúsky modrej oblohy.

„Modré prasiatka,“ povedal.

„Kde?“

„Nevidíš? Na oblohe. Aha, jedno, druhé...“

„Už ich vidím! A tamto je ďalšie,“ súhlasil som a ukazoval som prstom na oblohu.

„Poznáš ten príbeh?“

„Aký?“

„O modrých prasiatkach,“ povedal Artúr.

„Nie.“

„Voľakedy dávno nebolo na zemi nič,“ ponáhlal sa s rozprávkou Artúr, „okrem riek, stromov a modrých prasiatok na oblohe. Keď pršalo, modré prasiatka sa rozpíjali ako atramentové machule, až sa napokon celá obloha zafarbila na modro.“

„To si si istotne vymyslel,“ namietal som, no pritom som sa usmieval, lebo aj tak sa mi ten príbeh páčil.

Artúr na to nepovedal nič a tváril sa smrteľne vážne. Nechcel som ho vyrušovať, tak som sa chvíľu díval na svet jeho očami. Na stromoch rozkvitali živicové kvety, počúval som vtáčie stromy, úklonom som pozdravil krásneho

slimáka, ktorý mal dovysoka vystrčené tykadlá ako krátkovlnné vysielacky.

V tichej chôdzi sme prišli na čistinku, kde sme objavili čučoriedkovú ríšu. Začali sme jesť tak dychtivo, že keby sme mali po šesť rúk, ani tie by nám nevystačili. Začučoriedkovali sme sa, kde sa len dalo, takže sa na nás zasmial aj jeden starý strom, ktorý sa práve čistil od starého machu.

Konečne nás čučoriedková horúčka prešla a sadli sme si s Artúrom na široký peň.

„Počuješ?“ opýtal sa odrazu Artúr.

„Počujem,“ povedal som, pretože som sa hanbil priznať, že nič zvláštne som nepočul.

„Čo to môže byť?“

„Možno sa ježkovia sťahujú na južné sídlisko lesa,“ vymyslel som si, aby som napodobnil Artúra.

„To by mohlo byť,“ pripustil Artúr, ale po chvíli názor zmenil.

„Nie, ježkovia to nie sú. To niekto čarbe perom po papieri.“

„Kde?“

„Tamto,“ ukazoval Artúr pomedzi stromy.

„Nikoho nevidím.“

„Ani ja, ale viem, že je tam. Poďme za ním,“ povedal Artúr.

Potichu sme našlapovali na mäkké ihličie, ktoré tlmilo naše kroky ako plyšový koberec. Asi vo vzdialenosti dvadsiatich metrov sme uvideli nezvyčajný obraz. Na machovom koberčeku sedel dospelý muž, nohy mal prekri-

žené ako jogín a bol celkom pohrúžený do svojej práce. Na plochom kameni, ktorý slúžil ako stolík, mal položené hárky papiera a usilovne do nich čosi zapisoval.

Artúr odrazu zakukal. Vtedy neznámy zdvihol zrak, a keď nás uvidel, schuti sa rozosmial.

„Modré prasiatka,“ povedal veselo.

„Vy poznáte ten príbeh?“ opýtal sa Artúr.

„Kto by ho nepoznal? Aha, tamto sú... jedno, druhé,“ ukazoval po oblohe, „a ešte aj dve tu dolu, oproti mne.“

Všetci sme sa rozosmiali. Smiech nás skamarátil natoľko, že Artúr sa začal vypytovať:

„Čo tu vlastne robíte?“

„Píšem.“

„Vy ste spisovateľ?“

„Možno aj.“

„A o čom píšete?“

„O šume týchto stromov, o ihličkách lesa, o vtáčích letoch... a teraz napíšem aj o vás.“

„O nás?“

„Prečo nie? Modré prasiatka nestretáme každý deň.“

Potom sme sa ešte na všeličo vypytovali, až kým na oblohe nezačali modré prasiatka tmavnúť a premieňať sa na čarodejníkov plášť, povyšovaný hviezdami.

Vracali sme sa známou cestou k zastávke trolejbusu. Večer som sa doma pozeral s úctou na papiere a na perá, porozhadzované po písacom stole. Ako som sa tak na ne díval, zišlo mi na um, že aj Artúr bude možno raz spisovateľom. Inak by predsa o modrých prasiatkach nič nevedel. Prezradil som to sestre, ale nemal som to robiť. Vysmiala sa mi a povedala, že si mám radšej poumývať z tváre všetky tie modré machule.

Viezli raz Sebechlebčania obilie na jarmok do Štiavnice. Na štyroch vozoch mali naložené plné vrecia.

Chodiť vovedne je veselšie a aj bezpečnejšie, či už pred zvermi, či pred zbojníkmi. Idú si oni pomaličky, lebo cesta badateľne stúpa, keď tu oproti nim akýsi vojak na koni. V rytierskom oblečení, na hlave prilba, po boku meč.

„Pozdravujem vás, gazdovia!“ zastal naprostred cesty, takže aj ich zastať prinútil. „Čo veziete na tých vozoch?“

„Ovos, pán rytier, krásne ovsené zrno.“

„No tak počúvajte, chlapi: ja všetok ten ovos od vás kúpim a zaplatím vám čistým striebrom. Len mi ho sem do tejto brány zavezte a tam poskladajte.“

A ako vravel, ukázal rukou k vrchu, čo sa dvíhal nad cestou. Vrch všetci dobre poznali, bolo to Sitno. Stokrát už išli touto cestou, videli Sitno zďaleka i zblízka, no ešte nikdy si nevšimli, že by doň viedla brána. A veruže vedie, veľká ani do dajakého zámku, a ide sa k nej po širokej vykladanej ceste. Bolo im to všetko dosť čudné, no predsa len pristali na kúpu. Predajú ovos už tu na polceste a nemusia sa terigať do Štiavnice. Nuž zatiahli pod bránu.

Priestor, do ktorého vošli, vyzeral ako velikánska jaskyňa a v tej jaskyni bolo preveľa koní aj vojska. Rytieri rajtovali na koňoch a cvičili sa v streľbe z lukov. Namierili, vystrelili, šípy zasvišťali a všetky do jedného zasiahli

terč. Výborní strelci to boli, ktovie odkedy sa tu takto cvičia. A akí sú len všetci tichí, ani čo by tu boli zakliati!

Čudovali sa naši furmani, ale nič sa nepýtali, len prijali za ovos výplatu v čistom striebre a ponáhľali sa preč.

Keď sa už dostali s prázdnyimi vozmi dolu pod vrch, zvrtili sa, že si ešte raz obzrú tú bránu. Lenže nijaká brána tam už nebola, ani vykladaná cesta, ktorá k tej bráne viedla. Vrch Sitno stál zelený a tichý, akoby o ničom nevedel. Ovečky sa na ňom popásali a liatovcami pocengávali.

„Hej, valach!“ zavolal jeden z furmanov. „Kde je tu tá brána do Sitna?“

„Brána do Sitna?“ začudoval sa valach. „O takej veru neviem. Tamhore, čo sú tie strmé skaliská, je zvyšok hradnej brány, lebo tam vraj kedysi stál mocný hrad. Tak ak by ste... ale s vozmi sa ta nedá.“

Uškrnul sa a pokrútil hlavou. Aj furmani pokrútili, ale oni pre inšie.

„Pasieš tu, pasieš, pod fúzy sa uškŕňaš, a ani nevieš, že v tomto vrchu je vojsko,“ povedal jeden. „Veľa rytierov s koňmi, práve sme im ta ovos zaviezli.“

„Čo nepoviete!“ prekvapil sa valach. „Vojsko, kone? A viete, že sa ani nebudem škriepiť? Tu neďaleko je studnička, čo zo Sitna vyviera, a z tej sa vám každý deň podvečer vytratí všetka voda. Nevedel som pochopiť prečo, a teraz už viem: akiste tam

Zakliate vojsko v Sitne

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

v Sitne večierkom napájajú tie kone. Akiste to bude tak.“

Furmani len nadvihli obrvy, zacmukali na kone a mlčky sa pobrali domov.

Nevedno, či to bolo hneď nato, alebo až neskoršie. Prenčovský kováč Prokop práve ztváral šmikňu po dlhom a ťažkom dni, keď tu zastal pri ňom vojak na koni. V rytierskom oblečení, na hlave prilba, po boku meč.

„Pozdravujem ťa, majster Prokop,“ pozdravil sa mu. „Chýr o tvojom dobrom remese doletel až k nášmu vojsku, a tak ma veliteľ poslal za tebou: vraj ti čistým striebrom zaplatí, ak nám poprekúvaš kone. Je to kusisko roboty, ktorú zvládne len dobrý majster a mocný chlap.“

Majster Prokop sa roboty nebál a dobrý zárobok potreboval,

lebo mal dvanásť detí. A tak len zaskočil povedať žene a hneď vysadol na koňa rytierovi za chrbát. Jachali najprv po úzkej, dobre známej ceste, ale potom odrazu po ceste širokej, kamenými kockami vykladanej, ktorá viedla do veľkej brány. Kováč sa aj čudoval, aj zasa nie až tak veľmi, lebo o tej ceste i bráne sa už medzi ľuďmi veľa povrávalo — a tu ti ju odrazu vidí na vlastné oči! A za bránou koľko len vojska a koľko konstva! Nuž toto ja nepoprekúvam ani za tri týždne! preletelo mu hlavou.

Ináč sa tam oňho dobre starali, aj pomocníkov dostal, aby mu vo vyhni mechy ťahali. Pokúšal sa dať s nimi do reči, ale mlčali ako nemí. Nuž sa vše aspoň zahľadel na ten obrovský vojen-ský tábor. Vojaci si tam čistili panciere, opravovali sedlá

a postroje, cvičili sa v jazde i strelbe.

„Nie ta pozeraj, ale sem!“ napomenul ho vtedy jeho vojak, ktorý tu jediný s ním aj prehovoril, no vždy iba toľko, koľko bolo najnevyhnutnejšie.

Po troch týždňoch dokončil kováč robotu a dostal za ňu desať hrvien striebra. Toľký majetok ešte nikdy predtým nie že nemal, ale ani nevidel.

„Veliteľ je s tvojou prácou spokojný, majster Prokop,“ po-

vedal mu vojak. „Za tvoju dobrú robotu ti môžem splniť jedno želanie, ak by si dajaké mal.“

„Mal by som, pán rytier,“ odpovedal bez rozmýšľania kováč, akoby si to želanie bol už dávno pripravil. „Rád by som vedel, čo ste vy za vojsko a prečo ste tu.“

Vojak sa zamyslel, až po hodnej chvíli odpovedal:

„Veľa sa spytuješ. Ale nechže je po tvojom, keď ti to už popredku slúbili. Poď za mnou.“

A viedol kováča po krútených, do skaly vytesaných schodoch kamsi hore-hore. Nekonečne veľa bolo tých strmých schodov, akoby viedli na najvyššiu vežu sveta. A keď už vyšli celkom navrch, našli sa na valoch mohutného hradiska. Kováč sa nevdojak chytil dubových palisád, lebo sa mu z tej výšky zakrútila hlava. Panebože, takéto hradisko! Po chrbte mu prebehli zimomriavky: Hádám to len nebude to prastaré hradisko hore na Sitne? Chytil sa ho priam závrat: veď by to znamenalo, že sa ocitol v dávnej minulosti, možnože v časoch samého kráľa Svätopluka!

Pozrel dolu pod hradby. Stáli tam oproti sebe dve vojská, kopije im trčali do výšky ako les, prilbice a panciere sa ligotali a hádzali okolo seba tisíc odbleskov.

Vtom zaznel zvuk rohu a v povetrí zasvišťal krdeľ šípov. Vojská sa pohli. Najprv krokom, a potom čoraz rýchlejšie bežia oproti sebe lesy kopijí a je ich tak veľa z jednej i druhej strany, akoby sa celá zem dala do pohybu. Už počuť treskot driev, rin-

čanie mečov, rihot koní. Rozpútala sa bojová seč.

Kováč hľadel na to predesený, aj celý uchvátený.

A vtom počuje ženský výkrik: „Stojte! Nesmiete!“

Na najvyššom bode hradieb stojí ženská postava v kniežacom odevu, navidomoči zhrozená nad tým, čo sa robí dolu, lebo si podchvíľou zakrýva oči. A odrazu zdvihne tá žena ruky k oblohe a zvolá vysokým, prenikavým hlasom:

„Synovia nesvorní, bratovražední, preklínam vás aj s celým vašim vojskom! Prepadnite sa do tmy Sitna, až kým vás tento národ nevyvolá na svetlo!“

Chcela ešte čosi povedať, ale hlas sa jej zlomil, postava sa zatackala a klesla ako podpílený strom.

V tej chvíli sa všetko vôkol začalo zahaľovať do belavej hmly, ktorú navidomoči vydychovali aj zem, aj stromy, aj oblaky, aj celá obloha. V tej hmle zanikol hurhaj boja a celý svet spolu s hradiskom pohltili mĺkve chuchvalce, ktoré sa zmietali a prevažovali ako prízračné biele more.

Kováč pocítil, že sa mu ktosi dotkol pleca, a strhol sa. Ale to ho len vojak potisol ku krúteným kamenným schodom, ktoré viedli dolu na dno Sitna. Tam mu vložil do ruky mešec s hrivnami a vytlačil ho z brány. A Prokop tam stál a stál a na vlastné oči videl, ako sa brána i s cestou mení na zelenú, krovím zarastenú sitniansku stráň.

Pretriel si oči ako zo sna prebudený, pozrel na mešec vo svojej ruke a pomyslel si:

To, čo som dnes videl a pochopil, je hodno oveľa viac ako celý tento mešec. Ach, strašná nesvornosť, odveká kliatba nášho rodu!

A hlboko zadumaný kováč z kroka na krok šiel domov.

Povešť hovorí, že sa ešte aj ďalší človek dostal dnu do Sitna.

Sedliačik akýsi hľadal po stráni zablúdenú jalovičku. Pomedzi hustú kružinu sa predieral, celú kabanicu si v trní a šípí dorantal, a hoviadka nikde. Ako sa tak poza skalisko štveral, zbadal pred sebou akési dvere. Kto by tu mohol bývať? čuduje sa. Ale nech už býva, kto chce, on len vojde a opýta sa, či nevideli tú jalovičku.

Stlačil kľučku a dvere sa s vrzgotom otvorili. Sedliačik vidí velikánsku sklepenú miestnosť a v tej miestnosti nastúpených rytierov. Rady a rady a za nimi ďalšie rady, rytieri vedľa oširovaných koní, všetko pripravené na pochod. Vojak, čo stál na samom kraji, sa spýtal:

„No, či už?“
Sedliak bol celý ohromený. Nevedel, či má povedať áno, či nie, nuž nepovedal nič, len chytrou vyšiel a dvere za sebou zachloпил.

Keď sa potom vrátil aj s jalovičkou a rozprával doma, čo zažil, vyčítali mu:

„Mal si povedať ‚už‘ a bol by si to vojsko odklial.“

Sedliačik len pokrčil plecami a šklonil hlavu.

A tak je vojsko dosiaľ v Sitne. Zbroj si čistí, v streľbe a šerme sa cvičí a čaká, čaká, či ho národ slovenský nebude niekedy potrebovať.

Dohoda nazývaná zradou

„Nemecko, Spojené kráľovstvo, Francúzsko, Taliansko sa dohodli...“ týmito slovami sa začína text dohody prijatej v Mníchove 29. septembra 1938. Biely list papiera s podpismi Adolfa Hitlera, Eduarda Daladiera, Benita Mussoliniho a Nevilla Chamberlaina. Podpisy štyroch mužov rozhodli o osude pätnástich miliónov obyvateľov Československa, o osude štátu, krajiny v srdci Európy. V dejinách našich krajín nejestvuje žiaden iný diplomatický dokument s takými tragickými následkami pre život miliónov ľudí ako tento. Nie nadarmo dohoda, z ktorej tento dokument vzišiel, nazýva sa Mníchovskou zradou.

Dramatické septembrové dni

V septembrových dňoch vyvrcholili všetky rozpory a problémy osudného roku 1938. Henleinovci stupňovali svoje požiadavky voči Československej vláde. Zmier nemohol priniesť ani lord Runciman, ktorého vyslala ako „prostredníka“ britská vláda, ani ústupčivosť pražskej vlády, ktorá hraničila s plným uznaním henleinovskej vlády v pohraničí. Konrád Henlein dostal pri svojich návštevách u „vodcu Tretej ríše“ jednoznačné inštrukcie. Hitlerovi nešlo o uznanie práv nemeckej menšiny v ČSR, šlo mu o viac — o odtrhnutie pohraničného územia a rozbitie Českosloven-

ska. 13. septembra po štvavom prejave Hitlera na norimberskom zjazde NSDAP zorganizovali henleinovci ozbrojený prevrat — puč v pohraničných oblastiach. Vláda však tvrdo zasiahla. Jednotky polície a pohraničnej stráže puč zlikvidovali. Jeho strojcovia ušli za hranice — do Nemecka. Zdalo sa, že henleinovci prestanú mútiť vodu.

Hitlerov prejav v Norimbergu veľmi pozorne počúvali aj vo Veľkej Británii. Neville Chamberlaine dospel k presvedčeniu, že teraz nastal vhodný okamih „dohodnúť sa s Hitlerom“. Prekrásne prostredie alpského Hitlerovho sídla v Berchtesgadene bolo rámcom pre prvé stretnutie britského premiéra s vodcom nemeckých nacistov. Výsledok sa Československo čoskoro dozvedelo — 21. septembra dostalo nótu vlád Veľkej Británie a Francúzska, ktorá požadovala, aby ČSR ihneď odovzdala pohraničné územia Nemecku. Československá vláda celú svoju zahraničnú politiku vsadila práve na spojenectvo Francúzska a Anglicka. Jediná možnosť, oprieť sa o Sovietsky zväz na základe zmluvy z roku 1935, znamenala oprieť sa o krajinu, kde vládli robotníci a roľníci. A to sa videlo československej vláde, v ktorej na ministerských kreslách sedeli politici obhajujúci práva občanov, príliš nebezpečné. Nótu prijali.

Tisíce ľudí nechcelo veriť vlastným ušiam, keď popoludní počulo v rozhlase správu o prijatí britských a francúzskych požiadaviek. Čo dokázala vláda, to nedokázal prezrieť jednoduchý ľud. Ešte v podvečer vyšli ľudia do ulíc a demonštrovali proti rozhodnutiu vlády. Pod vedením KSC sa v celom Československu zdvihla mohutná vlna odporu. Keď raz pôjdete do Prahy a vystúpíte z metra na stanici Staromestská, zastavte sa na chvíľu na obdĺžnikovom námestí, ktoré bude medzi vami a Vltavou. Budova vpravo je Rudolfínium. V medzivojnovom období

v nej zasadal náš parlament — Národné zhromaždenie. 22. septembra dopoludnia bolo toto veľké námestie plné, plnučičké ľudí. Vedľa seba stáli robotníci, remeselníci, obchodníci, úradníci, učitelia i ženy z domácnosti. Pohľady mali upreté na balkón Rudolfína. K účastníkom manifestácie prehovorili zástupcovia jednotlivých politických strán v parlamente. Na balkóne stáli vedľa seba Klement Gottwald, Ladislav Rašín, Josef David a ďalší. Boli z rôznych politických táborov, práve v tomto parlamente sa vášnivo „sekali“ o politických otázkach, no v jednom si boli zajedno — do posledných síl brániť republiku, každú piadť jej zeme. A spolu s nimi takmer štvrt milióna ľudí na námestí.

Pod tlakom širokého ľudového hnutia museli politici ustúpiť. Vláda, ktorá kapitulovala pred požiadavkami na odstúpenie pohraničia, padla. Prezident Beneš vymenoval novú vládu na čele s generálom Syrovým. Jednooký generál s čiernou páskou cez tvár mnohým pripomínal Jana Žižku, nuž verili, že jeho vláda odvolá súhlas s požiadavkami nóty a podnikne rúzne kroky na obranu vlasti. 23. septembra bola vyhlásená mobilizácia. Disciplinovane, rýchle a s pevným odhodlaním ubrániť republiku nastupovali muži k svojim útvarom. „Ani dedinu, ani smrek Hitlerovi“ znelo bojové heslo komunistov.

Zatiaľ čo jednoduchí vojaci odhodlane stáli v pohraničných opevneniach, rozmáhala sa v radoch politikov nevier a možnosť obrany. Ukázalo sa, že generál Syrový iba páskou cez oko pripomína veľkého husitského vojvodu. V jeho vláde boli zastúpené tie isté sily, ktoré už raz — 21. septembra — kapitulovali. Nedokázali prekročiť svoj tieň — prijať ponúkanú pomoc ZSSR — a podľa želania prostých ľudí ubrániť so zbraňou v ruke slobodu a nezávislosť našej krajiny.

V metropole Bavorska

Hitleru správy o priebehu mobilizácie a odhodlaní Československa brániť sa priviedli

do zúrivosti. Na práve prebiehajúcom druhom stretnutí s Chamberlainom v Godesbergu, malom kúpeľnom meste na Rýne, stupňoval svoje požiadavky. Žiadal okamžité odsúpenie pohraničia, ináč Nemecko začne vojnu. Vedel, že nesmie ponechať čas na sformovanie odporu voči politike uzmierovania, musí vmanévrovať západných spojencov Československa do situácie, keď sami nadiktujú ČSR kapituláciu. Vedel, že vojenské ťaženie by nebolo jednoduchou záležitosťou, ale nádej sa, že mu poker s vyhrázkami vyjde. Na 29. septembra sa mu podarilo zvolať konferenciu štyroch veľmocí do Mníchova, ktorá mala rozhodnúť o „československom probléme“.

Mníchov, hlavné mesto Bavorska, bol úzko spätý s kariérou Adolfa Hitlera. Tu sa pokúsil už v roku 1923 dostať k moci, tu mala jeho strana pevnú základňu. Delegácie štyroch veľmocí vedené šéfmi vlád sa v tejto kolíske nacizmu posadili za zelený rokovací stôl v atmosfére chvatu a nepokoja. Konferencia nemala ani pevný rokovací poriadok, skôr pripomínala voľnú diskusiu a handrkovanie. Aby sa zachovalo dekrétum, predložil Hitlerove požiadavky ako všeobecný projekt jeho kolega — taliansky diktátor Mussolini. Predsedovia vlád Veľkej Británie a Francúzska ustúpili.

Fašisti obsadzujú naše pohraničie

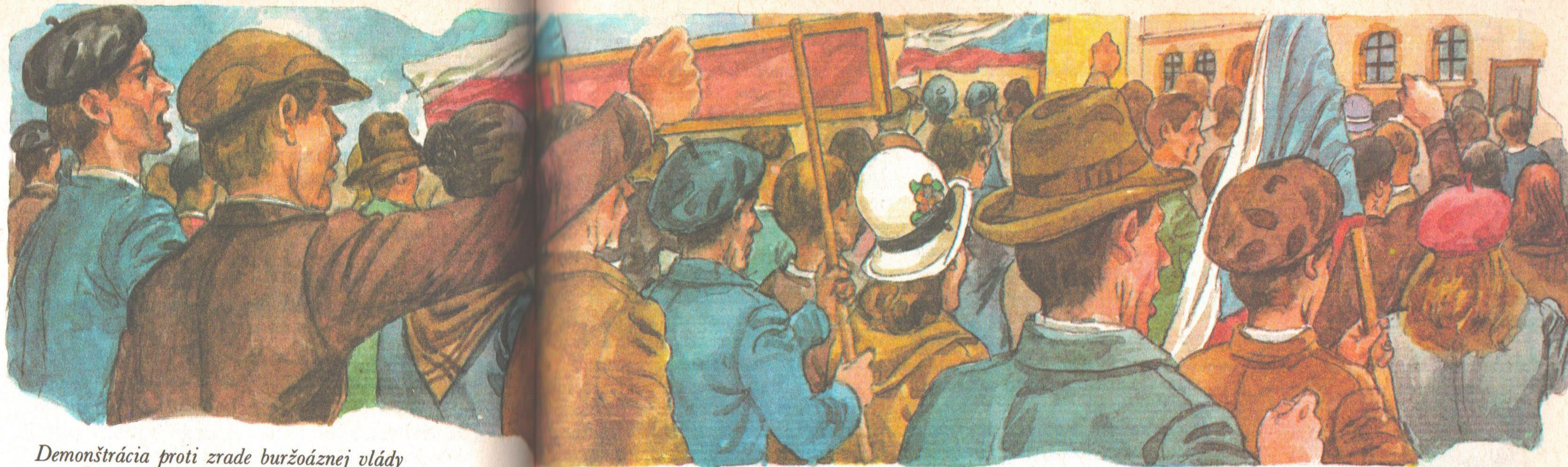
Bolo už vlastne 30. septembra, keď sa o pol druhej v noci otvorili dvere z rokovacej siene do predsieni, kde čakali dvaja zástupcovia Československa na výsledok konferencie. Mníchovská dohoda požadovala okamžité odstúpenie pohraničných oblastí a neporušených pevností, počnúc dňom 1. októbra. Na odpoveď Československa účastníci konferencie nečakali.

Rozsah nemeckých požiadaviek presadených v mníchovskom diktáte československú vládu zaskočil. Na uzavretom zasadnutí, bez toho, že by takúto zásadnú otázku predložila parlamentu a proti vôli ľudu svojej krajiny, kapitulovala. Márna bola výzva Klementa Gottwalda, keď spolu s ďalšími poslancami odpoľudnia 30. septembra navštívil Eduarda Beneša: „Pán prezident, nesúhlasím, nesúhlasím s vami. Bosí a bezbranní Habešania sa bránia, a my sa podrobujeme. Len sa pozrite, ako sa bráni španielsky ľud. Máme skvelú armádu, národ je jednotný. Veď by nás ostatný svet nemohol nechať osamotených... Ešte nie je neskoro. Mníchovské požiadavky by sa nemali prijať!“

Prezident a vláda v rozpore s vôľou a cítením ľudu mníchovský diktát prijali.

Umieranie štátu

V priebehu najbližších dní nemecká armáda obsadila bez boja rozsiahle časti pohraničia a včlenila ho do Tretej ríše. 2. novembra ministri zahraničných vecí Talianska a Nemecka na schôdzke vo Viedni zakreslili do mapy nové hranice s Maďarskom. Poľsku pripadlo Tešínsko a malé územia na severe Oravy a Spiša. V priebehu jediného mesiaca stratilo Československo viac ako štvrtinu svojho územia a takmer 5 miliónov obyvateľov — z toho bolo jeden a štvrt milióna Čechov a Slovákov. V odtrhnutých oblastiach bolo asi 40 % československého priemyslu. Stratili sme takmer všetky ložiská hnedého uhlia, polovicu čiernouhoľných ložísk. Definitívne hranice medzi Nemeckom a ČSR nacisti veľmi starostlivo stanovili tak, že pretínali dôležité komunikácie. Ak by ste vtedy

Demonštrácia proti zrade buržoáznej vlády

cestovali vlakom z Bratislavy do Prahy, tak by ste niekoľkokrát prekročili nemeckú hranicu.

Prezident Beneš, na ktorého padala najväčšia zodpovednosť za zahraničnú politiku, ktorá voviedla našu krajinu do mníchovskej katastrofy, odstúpil. K moci sa dostali politici, ktorým už oddávna bola sympatická vláda pevnej ruky v Nemecku a trňom v oku robotníckej hnutie i činnosť komunistickej strany. Keď už bolo zvyškové Československo štátom závislým na Nemecku, tak sa rozhodli „vyt' s vlkmi“ dôsledne. V nasledujúcich mesiacoch zakázali alebo rozpustili všetky pokrokové politické strany včítane komunistickej. Zrušili moc parlamentu. Zavádzali poriadky podobné fašistickým. Verili, že si nájdu svoje miestečko v novom usporiadaní strednej Európy, na ktoré sa chystal Adolf Hitler, a aj im sa ujde kúsok z koláča vojnových ziskov Nemecka. No Hitler rozhodol inak.

Poslušné, do nôty nemeckej politiky hrajúce Československo mu bolo málo. Jeho cieľom bolo získať a ponemčiť celé české územie. Nemecká menšina hrala úlohu páky, ktorou mohol vnútorne rozkladať Československo pred Mníchovom. Teraz podobnú úlohu

malo zohrať Slovensko, presnejšie Hlinkova slovenská ľudová strana.

V minulom čísle Slniečka sme si spomínali, že vládnúci boháči nedokázali nastoliť rovnoprávne vzťahy medzi národmi a národnosťami Československa. Teóriou čechoslovakizmu, založenou na mylnom predpoklade, že Česi a Slováci sú jeden národ, hospodárskou politikou, ktorá ešte prehlbovala biedu Slovenska, skalili vzťahy medzi oboma bratskými národmi. Márne upozorňovala KSC na biedu Slovenska, na potrebu nastoliť rovnoprávne vzťahy medzi Čechmi a Slovákmí. Z týchto problémov ťažili politici reakčnej Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, ktorí sa vydávali za ochrancov záujmov slovenského národa. Hneď po Mníchove si vynútili autonómiu pre Slovensko a uchvátili celú moc. No v meniacich sa medzinárodných podmienkach sa zrodil nový cieľ — vyhlásiť samostatný štát. Na pokyn Adolfa Hitlera 14. marca ľudáci vyhlásili „Slovenskú republiku“, vazalský štát nacistického Nemecka. Nasledujúcu noc vnútil Hitler vtedajšiemu prezidentovi Háchovi „zmluvu o ochrane“ a 15. marca 1939 vpochodovala nemecká armáda do „Protectorátu Čechy a Morava“. Mníchovská zrada sa dovŕšila. Československo zmizlo

z mapy Európy. Jediná veľmoc, ktorá práve tak ako v čase Mníchova zdvihla svoj varovný hlas a protestovala proti tomuto aktu násilia, bol Sovietsky zväz.

Prvá Československá republika — štát, ktorý vznikol z vôle miliónov príslušníkov českého a slovenského národa, z ich obetí a utrpenia v národnooslobodzovacom zápase počas prvej svetovej vojny — zanikol po dvoch desaťročiach svojej existencie. Zahubila ho zrada západných spojencov, ktorí v rozhodujúcich dňoch pre svoje veľmocenské záujmy zapredali svojho spojenca. No zahubila ho aj zrada vlastných boháčov, ktorých politika nepripustiť ľud k moci viedla do slepej uličky mníchovskej bezmocnosti. V priebehu jednej ľudskej generácie sa český a slovenský národ po druhý raz ocitol na križovatke svojich dejín i svojej národnej existencie. Československo zaniklo, no nie myšlienka naň. Právo na samostatný československý štát, na skutočnú slobodu a demokraciu, si však Slováci a Česi museli znovu vybojovať v pohnutých a krvavých rokoch druhej svetovej vojny.

(Pokračovanie)
Píše dr. ALŽBETA SOPUŠKOVÁ
Katedra čs. dejín a archívnictva FFUK
ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

Ten ozajstný život

Rozhovor so spisovateľkou Eleonórou Gašparovou

Je marec. Jeho ôsmy deň je v znamení kytíc. Spomínate si na prvé kvety, ktoré ste dostali?

Veru nie, takže som sa pripravila o radosť zo spomínania. Ale kvetov bolo v mojom živote dosť, aj ozajstných, aj nakreslených, či namaľova-

ných. Ozajstné neostali, ale k tým nakresleným sa môžem kedykoľvek vrátiť. Sú od šikovných kresliarov, s ktorými som sa rozprávala na besedách. Kvetom sa vždy veľmi poteším, patria medzi najkrajšie dary nielen vôňou, farbou a tvarom, ale aj tým, čo vedia vyjadriť svojou krehkou krásou.

Ako sa pozeráte teraz, z odstupu času, na svoj debut Jurkove obrázky?

Prvá knižka patrí tak trochu do sveta súkromne očakávaných zázrakov. Stane sa niečo neobyčajné, vyjde prvá knižka. Stalo sa to aj mne, a veru je to už dávno. Z Jurkových kamarátov sú už dospelí ľudia, sami majú svojich Jurkov, Lackov, Aničky. To je na tej knižke najprekvapujúcejšie, aspoň pre mňa. Ako ten čas uteká. Prídem niekam na besedu a vidím svoju knižku, dobre obchytanú, ale ešte celú, v drobných rukách malého čitateľa. A ubehlo takmer tridsať rokov, keď tú knižku prevracal jeho otec. Čo k tomu dodať? Že mám chuť napísať ďalšiu? To zaiste, lenže škoda-preškoda, už to nemôže byť prvá knižka.

Oživený chlapček Papierko je hrdinom rozprávkovej knižky Ceruzky a góly. Pamätáte si na nejaký parádny životný gól?

A zasa výzva k spomínaniu! Ale súhlasím, treba sa občas poprehýňať v pamäti, objaviť zabudnuté, doceniť nedocenené alebo sa pousmiať nad tým, čo kedysi veľmi trápilo, a z odstupu času prestalo. Góly som skôr dostávala, ako dávala, profesia brankára mi nevelmi sedela. Ale z toho nemôžem nikoho obviňovať, tejto profesii sa treba venovať, rozumieť jej a jednoducho bdiť, aby góly v bránke neboli. Ale k veci! Dosť toho, čo som si zaumienila, sa mi aj podarilo. Neboli to športové výkony, no so športom mali veľa

spoločného — odvahu, trpezlivosť a aj to, čo sa už veľmi dotýka oblasti srdca. Mierim k čitateľovi. Ak dobre prijal niektorú moju knihu, nepísala som nadarmo, gól teda padol. Z takých gólov má každý spisovateľ radosť...

Knihy vám vychádzali jedna za druhou — Prázdniny s rozprávkou, Ahoj, prvá trieda, Slávna lavačka, Stopa na asfalte, Poklad na Zvonovej hore. Potom ste na niekoľko rokov menšieho čitateľa opustili a svoju autorskú pozornosť ste upriamili na dospelých. Bola táto zmena náhodná?

Trochu by som protirečila otázke — myslím, že nešlo o zmenu. Keď niečo napíšem, vkladám sa do dialógu s čitateľom a mám predstavu, čo mu chcem povedať, o čom sa s ním chcem pohovárať. Môžem osloviť čitateľa malého, dospelujúceho či dospelého, podľa naliehavosti otázok, o ktorých práve rozmýšľam. Čiže nejde o nič iné ako o voľbu. V posledných rokoch som písala knižky pre malých rovnako ako pre väčších, zväčša poviedky. Vidí sa mi, že poviedka pružnejšie vnika do mnohých problémov, ktoré nás zavalujú. Môže rýchlejšie reagovať, pohotovejšie a niekedy hravejšie rozkrývať križovatky našich vzrušených dní.

Ale vrátim sa k otázke — pri písaní ma najväčšmi znepokojuje práve voľba témy, a nie adresát.

Vaše knihy pre dospelých či už Spievajúce drevo Helena, Fontána pre Zuzanu alebo Koncert bez ruží sa stretli s uznaním čitateľov aj kritiky. Čo si myslíte o filmovom prepise Fontány pre Zuzanu?

Túto otázku som dostala v poslednom čase veľa ráz. Pochopiteľne, dotýka sa ma väčšmi ako kohokoľvek iného, myslím na ľudí z filmu. Autor urobil svoju prácu,

keď napísal knihu. A filmový režisér zasa svoju, keď nakrútil film. Sú to dva odlišné postupy, rozhodujúce sú tvorivé výsledky. Knihu prijali čitateľa dobre, aj film sa páčil. To je pre výsledky rozhodujúce. Film ma zaujal hľadaním čistých vzťahov medzi mladými ľuďmi, zdôraznením toho, čo sa v knihe iba naznačovalo. Páčila sa mi aj sprievodná hudba.

Nazdávate sa, že dnešná mládež to má ľahšie, ako ste to mali vy?

Zápisník Slniečka

Mladé letá vydávajú pre deti v NDR knihu Jozefa Pavloviča Lienka Anulienka a Adelku Zvončekovú od Jána Uličianskeho. Adelka Zvončeková vychádza zároveň v ruštine. Poznáš ich slovenské vydanie?

V marci, Mesiaci knihy, otvoria v Bratislave veľkú výstavu kníh, ktoré vyšli na Slovensku v uplynulom roku. Prehliadka potrvá od 5. do 22. marca a nebude ako zvyčajne v Dome umenia (lebo jeho výstavné priestory zažívajú rekonštrukciu), ale v Dome ROH na námestí F. Zupku. Medzi množstvom titulov rôznych vydavateľstiev tam bude aj 120 kníh pre deti. A ešte niečo: po prvýkrát sa Knižná žatva koná i v Košiciach, a to v dňoch 10.—22.

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 811 02 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26. Šéfredaktor

Táto otázka je, nazdávam sa, všadeprítomná. Patrí k základným, lebo vyzýva ku generačnému porovnávaniu. Susedovie chlapec sa ma spytoval: Teta, už mám dvanásť rokov, môžem sa ísť pozrieť na film Fontána pre Zuzanu? Ale predtým ma rodičia nepustili. Prečo? Na krátku otázku dlhá odpoveď. Možno na ňu najlepšie odpovedal práve film. Na generačné otázky však najpresvedčivejšie odpovedá život. Dnešných mladých čaká napríklad

marca v Dome ČSSP na Moyzesovej ulici.

Vydavateľstvo Mladé letá už pekných pár rokov pripravuje v Mesiaci knihy podujatie nazvané Týždeň detskej knihy. Tentoraz ho nachystalo na 23.—27. marec pre deti v okrese Poprad. Podtatranskí malí čitateľa sa stretnú na besedách s redaktormi, a asi dvadsiatimi slovenskými a českými spisovateľmi, s autormi zo ZSSR, PLR, BLR, MLR a NDR. Literárni teoretici, redaktori, knihovníci a učiteľia budú okrem toho na seminári rozmýšľať a rozprávať sa o tom, aké hodnotné knihy doteraz vyšli v Klube mladých čitateľov a aké by mali vychádzať v jeho ďalších ročníkoch.

Ak sa chceš o KMČ (Klub mladých čitateľov) dozvedieť niečo viac, pozri si 14. marca televíznu Pioniersku lastovičku, ktorá bude venovaná jeho 25. výročiu.

Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do

taká historická šanca, ako otvárať brány tretiemu tisícročiu. Byť na úrovni týchto úloh ako človek, ako odborník. To je perspektíva, na ktorú sa má dnešná mládež pripravovať a ku ktorej jej naša generácia pomáha. Pracuje sa na jednom diele, na budúcnosti. Zúčastňovať sa na tomto dianí, generačne prepojenom, je ten ozajstný život.

Rozhovor pripravila NATAŠA PAVULAKOVÁ

Začiatkom roka sa dostala do predaja kniha Svet na pneumatikách. Jej autor Ivan Szabó ti porozpráva o predchodcoch dnešných áut, o pokusoch s dvojtaktným a štvortaktným motorom, prevedie ťa súčasnou automobilkou, vysvetlí, čo vlastne znamená formula 1, povie, aký je rozdiel medzi autokrosom a rallye, zafantaziruješ si s ním o tom, aké asi budú autá povedzme o sto rokov. Ak ťa automobily veľmi zaujímajú, mohla by ťa potešiť kniha Veľký obrazový atlas automobilu, ktorá má vyjsť koncom roka.

23. marca bude sto rokov odvtedy, čo sa narodil český spisovateľ a maliar Josef Čapek, ktorý napísal a nakreslil knihu Rozprávky o psíčkovi a mačičke, ako spolu gazdovali a o všetkých iných veciach. Knižku do slovenčiny preložila spisovateľka Krista Bendová. Mladé letá ju roku 1981 vydali už siedmykrát a je zaradená do mimočítankového čítania.

zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

